

Szakmai beszámoló

NKA közgyűjtemények Kollégiuma 204122/00548

**„1892 és 1938 között megjelent, helyismereti tartalmú hírlapok digitalizálása és teljes szövegű
kereshetőséggel történő közzététele”**

című pályázat

A pályázat keretében helyismereti tartalmú sajtótermékeket digitalizáltattunk és publikáltunk a hungaricana.hu felületén, 50 000 oldal terjedelemben. A kiválasztott hírlapok a helytörténeti kutatásban jól hasznosítható időszaki kiadványtípusok három jellegzetes válfaját képviselik: a kerületi, egykor városrészi, önálló települési újságokat; a fővárosi szintű várospolitikai sajtót és a szakmai szervezetek lapjait. Az alábbi újságok rendelkezésre álló évfolyamai készültek el:

***Buda és vidéke.* Közigazgatási, közgazdasági és társadalmi hetilap. Az I. kerületi Polgári Kör hivatalos közlönye (1892-1904)**

Az eredetileg **Budai hírlap** címmel útjára indított hetilap a magát az 1873 utáni világvárosias fejlődésben mindinkább háttérbe szorulóknak érző jobbparti városrészek képviseletét vállalta magára. A középpontban a mai I. kerület áll, ám a II. III., XI. XII. kerületben élők is számtalan érdekességet olvashatnak lakóhelyük előző századfordulós állapotairól, sőt, még a mai városhatáron kívüli települések, pl. Törökbálint, Pócsmegyer, Leányfalu lakói is találhatnak helytörténeti adalékokat. Rövidhírei rendkívül informatívak, a hosszabb publicisztikák között sok a helyi egyesületek, mozgalmak működését bemutató közlemény. A tárcarovatban egyebek közt Jókai Mór elbeszéléseivel is találkozhatunk. 1892 és 1901 közötti, illetve 1904-ben megjelent kilenc évfolyamkötetét tudtuk publikálni.

***Budai napló.* Várospolitikai, fürdőügyi és idegenforgalmi közgazdasági hetilap (1913-1938)**

Aki a budai kerületek polgárainak életét a 20. század első felében szeretné nyomon követni, az haszonnal forgathatja a Budai Napló számait. Elődjénél jóval élénkebb, kritikusabb közéleti hangvétellű, a korszellem változásait híven tükröző újság volt. Változatosan szerkesztett, lényegre törő, színes tudósításaiból megismerhetők a városrészek átalakulásai, kirajzolódnak a részben azóta testet öltött városrendezési tervek és a meg nem valósult fürdővárosi, sőt olimpiarendezési álmok körvonalai is. A helyi vonatkozású apróhirdetések sok érdekességet

villantanak fel a környék üzleti életéből és szórakozási formáiból. Buda távolabbi múltjának felidézéséről a neves történész-publicista, Bevilaqua Borsody Béla gondoskodott. 1914 és 1938 között megjelent huszonhárom évfolyamát adtuk közre.

Rákos vidéke. Társadalmi és közgazdasági hetilap. Rákosszentmihály nagyközség hivatalos lapja (1901-1938)

A lap több valaha Pest megyéhez tartozó, majd 1950-ben a fővároshoz csatolt település, például Rákosszentmihály, Mátyásföld, Cinkota és Rákosfalva egykori fejlődésének páratlan forrásának számít. Hírt adott a helyi szerveződések tevékenységről, oldalain megelevenednek az eltérő karakterű falvak és nyaralótelepek mindennapjainak, társaséletének részletei. Gazdag névanyaga a családtörténeti kutatásokhoz is segítséget ad. 1902 és 1938 között megjelent összesen harmincöt bekötött évfolyamot adtunk közre.

Magyar székesfőváros. Közigazgatási, szépirodalmi hetilap (1898-1905)

Indulásakor, 1898-ban hiánypótló vállalkozásnak számított. Az országos hírlapokban voltak ugyan budapesti hírek, fővárosi rovatok, de kifejezetten a városigazgatás és a városfejlesztés napirenden levő kérdéseiben véleményt formáló fórum még nem. Az időszerű városházi híradások mellett mélyebb elemzésekre, állásfoglalásokra is kínált teret és várostörténeti írásokat is közre adott. 1898 és 1906 között megjelent számain hét kötetben őrizzük és digitalizáltattuk e pályázat keretében.

Fővárosi hírlap. Várospolitikai és közgazdasági hetilap (1912-1938)

Az újság Budapest 20. századi fejlődésének legkiemelkedőbb szakaszában, 1912-ben indult. A Fővárosi Hírlap azonban a Bárczy István polgármester vezette fővárosi reformermozgalmakra kritikus szemmel tekintő érdekcsoportok hangját szólaltatta meg. Későbbi évfolyamai is hűtükrei a városi közélet hullámvásáinak. Számos ma is aktuális helyi igazgatási, szociálpolitikai kérdés újragondolásához adhat támpontokat. 1912 és 1938 között megjelent huszonhét évfolyama vált most elérhetővé az interneten.

Új Budapest. Várospolitikai és közgazdasági hetilap. A Keresztény Községi Párt hivatalos lapja (1927-1938)

A sokáig Wolff Károly által vezetett Keresztény Községi Párt 1920 és 1939 között irányította Budapest önkormányzatát. A lap e politikai alakulat szócsövének számított. Cikkei a bőséges híryanagon túl mozgalmas képet adnak a Horthy-korszak városigazgatási törekvéseiről, a helyi közéleti csatározások fő- és mellékfrontjairól. 1921, 1922, valamint 1927 és 1938 közötti évekből fennmaradt tizenhárom évfolyamot digitalizáltattuk.

Vendéglősök lapja. *A hazai szállodások, vendéglősök, kávéosok, pinczerek és kávéházi segédek érdekeit felkaroló szakközlöny. A Budapesti Szállodások, Vendéglősök és Korcsmárosok Ipartársulatának hivatalos közlönye (1896 - 1940)*

Az újság a hazai vendéglátóipar legfontosabb adatforrása. Előzményével, a „Pinczerek lapjával” együtt 1884 és 1944 között jelent meg. Pályázatunk keretei csak egy szűkebb időszak anyagának feldolgozását teheti lehetővé, közzététele így is egy jelentős helytörténeti közönségigényt elégít ki. A kávéházak, vendéglők és élelmiszerkereskedések kultúrhistóriájának helyi vonatkozásai iránt ugyanis mindenütt nagy az érdeklődés. A lap közleményei hírt adnak az étterem- és szállodanyitásokról, a tulajdonosok és a személyzet változásairól. Életrajzok, fényképes tudósítások mutatják be a neves szakemberek pályafutását. A szakcikk és az képes hirdetések számos életmódtörténeti adalékkal szolgálnak. Országos szakhírlapként helyismereti tartalma túlmutat a fővárosi határain. 1896 és 1914, valamint 1922 és 1940 közötti időkből származó, összesen harminchat bekötött évfolyam olvasható ezután a hungaricana.hu felületén.

A digitalizálás e dokumentumok esetében *állományvédelmi célokat* is szolgált. A hírlapok egy része a savasodás és a gyakori használat miatt egyre kevésbé használható állapotban van.

2. A digitalizálás, adatbevitel, képfeldolgozás és a közzététel módszerei

A sajtótermékek előkészítése során ellenőriztük a kiadványok teljességét (oldalak, mellékletek), állapotát, sorrendjét. A hiányzó sorozati példányokat és oldalakat saját duplumainkból vagy más könyvtárak állományából igyekeztünk pótolni. A „Rákos Vidéke” című kiadvány esetében például nagy segítséget jelentett a XVI. kerületi Kertvárosi Helytörténeti Gyűjtemény közreműködése, de számos hiányt a megmaradt sorozatok töredékessége miatt egyelőre csak regisztrálni tudtunk. Az oldalsorrendi rendellenességekről, illetve a külön kezelést igénylő mellékletekről jegyzék készült. A zavaró kézírásos bejegyzéseket, firkálásokat ahol lehetett, eltávolítottuk.

- a) A munkálatokat az Arcanum Adatbázis Kft. végezte el. A digitalizáláshoz a kiadványokat részben muzeális jellegük és a rendelkezésre álló példányok kis száma miatt szétvágással és gyorszkennelssel nem lehetett feldolgozni. A tömeges, mégis könyvkímélő feldolgozás többnyire Quidenus könyvzkennelssel történt. A másolás paraméterei 300 DPI, 24 bit, 80-os színes JPG voltak.
- b) A szövegfelismertetés *Abby Finereader* programmal történt. Az automatikus OCR kerül kb. 96 százalékos felismerési átlagteljesítményt eredményezett. A vállalkozótól nemcsak kész pdf-, hanem a köztes képállományokat is átvettük és archiváltuk.
- c) A digitalizálás ellenőrzésekor vizsgáltuk a teljességet, a lapok olvashatóságát, a felismertetés arányait, az indexelés és a tartalomjegyzék elkészítésének sikerességét, az internetes kezelőrendszerrel elvárható megoldások minőségét. Az eredménnyel alapvetően elégedettek voltunk, ahol pedig észrevételeket tettünk, ott a szolgáltató javította a hibákat. A publikáció után a megszokott magas minőségű adatbázis szolgáltatást tapasztaltuk.
- d) Az elkészült állományok a **hungaricana.hu** adatbázisban a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár dokumentumcsoportjában a „Helyi tartalmú sajtótermékek” alcímű csoportban láthatóak.

https://library.hungaricana.hu/hu/collection/FSZEK_HelyiLapok/

Az anyagot a **könyvtár katalógusán** keresztül, az eredeti kiadványok bibliográfiai rekordjaihoz kapcsolva is közzétesszük.

http://www.fszek.hu/adatbazisok/?article_hid=10667

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani az NKA Közgyűjteményi Kollégiumának, hogy pályázati kiírásával elősegítette a hazai közkönyvtárak helyismereti tevékenységének kiszélesítését, és hogy kedvező döntésével támogatta a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjteményének digitalizálási terveinek megvalósítását.

Budapest, 2018. január 4.

Sándor Tibor
pályázati felelős

Képernyőkép az állomány Hungaricanára történt feltöltéséről

Biztonság

https://library.hungaricana.hu/collection/FSEK/Helyilapok/

Alkalmazások

További könyvtárak

Könyvtár

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár / Helyi tartalmú hírlapok

HUNGARICANA

Hírek

Aktuálisok

Rólunk

Kapcsolat

english

Begjelenkezés

Keresés

Keresés

Helyi tartalmú hírlapok

Tartalom

Buda és vidéke 1893-1904

> Buda és vidéke, 1893 [2. évfolyam, 1-52. szám]

> Buda és vidéke, 1894 [3. évfolyam, 1-52. szám]

> Buda és vidéke, 1895 [4. évfolyam, 1-52. szám]

> Buda és vidéke, 1896 [5. évfolyam, 1-52. szám]

> Buda és vidéke, 1897 [6. évfolyam, 1-52. szám]

> Buda és vidéke, 1898 [7. évfolyam, 1-36. szám]

> Buda és vidéke, 1899 [8. évfolyam, 1-36. szám]

> Buda és vidéke, 1900 [9. évfolyam, 1-35. szám]

> Buda és vidéke, 1901 [10. évfolyam, 1-35. szám]

> Buda és vidéke, 1902 [11. évfolyam, 1-31. szám]

> Budapesti Hírnap 1892

> Budapesti Napló 1914-1938

> Fővárosi Hírnap 1912-1938

> Magyar Székesfőváros 1898-1906

> Rákóczi Vidéke 1901-1937

> Új Budapest 1921-1938

> Vendégülkölt Lapja 1896-1940

Képernyőkép az állomány FSZEK honlapjára történt feltöltéséről

The screenshot shows the FSZEK.hu website. The top navigation bar includes links for: **FSZEK.hu kezdőoldal**, **Bejelentkezés**, **Hírlével**, **Könyvtárkereső**, **Szolgáltatáskereső**, **Keresés a katalógusban**, **Távhasználat**, and **Keresés**. Below the navigation bar, the main content area is divided into two columns. The left column lists various publications and resources, including: **Budapesti Cím- és lakásjegyzék 1880-1928**, **Címjegyzékek 1712-1868**, **Címjegyzékek 1867-1942**, **Budapesti telefonkönyvek 1906-1950**, **Gazdasági címtárak 1842-1932**, **Helyrajzi számok, utcanevek és házszámok mutatói 1879-1924**, **Fővárosi Közmunkák Tanácsa hivatalos jelentései 1870-1944**, **Budapesti hivatali útmutató 1934-1947**, **A magyar testőrségek névkönyve**, **Budapest történetének bibliográfiája a kezdetektől 1950-ig**, **Budapest története képekben 1493-1980**, **A Fővárosi Nyilvános Könyvtár Budapesti Gyűjteményének bibliográfiai munkálatai**, **Egyéb budapesti, történeti, helyismereti bibliográfiák**, **Régi kiadványok könyvészetei**, and **Budapestről szóló szak- és szépirodalom**. The right column features a section titled **Használható: online** with a list of resources: **Budapesti Cím- és lakásjegyzék 1880-1928**, **Címjegyzékek 1712-1868**, **Címjegyzékek 1867-1942**, **Budapesti telefonkönyvek 1906-1950**, **Gazdasági címtárak 1842-1932**, **Helyrajzi számok, utcanevek és házszámok mutatói 1879-1924**, **Fővárosi Közmunkák Tanácsa hivatalos jelentései 1870-1944**, **Budapesti hivatali útmutató 1934-1947**, **A magyar testőrségek névkönyve**, **Budapest történetének bibliográfiája a kezdetektől 1950-ig**, **Budapest története képekben 1493-1980**, **A Fővárosi Nyilvános Könyvtár Budapesti Gyűjteményének bibliográfiai munkálatai**, **Egyéb budapesti, történeti, helyismereti bibliográfiák**, **Régi kiadványok könyvészetei**, and **Budapestről szóló szak- és szépirodalom**. The bottom right corner of the page features a **Europeana kereső** button.